

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3040/2019. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 37.P.92.271/2016/27. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 41.Pf.631.365/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője (dr. Czirmes György ügyvéd, 1035 Budapest, Szél utca 21.) útján – 2018. július 24-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben, illetve a 2018. október 19-én benyújtott indítvány-kiegészítésében kérte a Pesti Központi Kerületi Bíróság 37.P.92.271/2016/27. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 41.Pf.631.365/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény II. cikkével, V. cikkével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] 2. Az indítványozó felperesként vett részt egy kártérítés, illetve kártalanítás iránti perben, melyben – többször módosított kereseti kérelme értelmében – 2 000 000 Ft megfizetésére kérte kötelezni Budapest Főváros Önkormányzatát mint I. rendű alperest.
- [3] A későbbi indítványozó felperes egy XI. kerületi ingatlan társtulajdonosa, melynek közelében épült meg a Rákóczi hidat (korábbi nevén Lágymányosi hidat) az M1/M7-es autópályákkal összekötő Dél-budai tehermentesítő út (Egér út). Az Egér út megépítéséhez szükséges ingatlanokat kisajátították, a közelben levő további ingatlanoknál pedig a lakóházak és az út közé védőterületet építettek. Ez utóbbi keretében a felperes ingatlana és a tehermentesítő út között is épült egy zajgátló fal. Az út forgalomba helyezésére a Fővárosi Közlekedési Felügyelet engedélyének meghozatalával, 1997. július 9-én került sor. Az út megépítése következtében az autóforgalom, ebből következően pedig a zajterhelés is megnövekedett, amely az ingatlanok forgalmi értékének csökkenését okozta.
- [4] A felperes 2004. november 26-án keresetet nyújtott be a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz, melyben a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 100. §-a, 108. § (1) bekezdése, 115. § (1) bekezdése, valamint 339. §-a alapján az I. rendű alperest kártalanítás megfizetésére, a II. rendű alperest, az ingatlan tulajdonostársát pedig a kereseti kérelemben foglaltak tűrésére kérte kötelezni. Arra hivatkozott, hogy a forgalom és a zajterhelés növekedéséből származó, kártalanítás iránti igénye tulajdoni igény, melynek bíróság általi megítélése a hatóságok jogszabályok alapján megvalósított jogszerű, de károsító magatartása (az út engedélyezése) miatt bekövetkezett kára alapján indokolt. Az I. rendű alperes ellenkérelmében kérte, hogy a bíróság az igényt kötelmi jogi igényként bírálja el, és azt elévülésre tekintettel utasítsa el.
- [5] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 37.P.92.271/2016/27. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Kimondta, hogy a kártalanítási igény nem tulajdoni, hanem kötelmi jogi igény, így arra az elévülés szabályai vonatkoznak. Azt is megállapította, hogy kártalanítási igény kizárólag a külön jogszabályokban feljogosított

szervekkel szemben érvényesíthető, ezért a kereseti kérelmet kártérítési igényként bírálta el, mely szintén kötelmi jogi jellegű. Mivel a károkozás az út forgalomba helyezését megvalósította, ezért az elsőfokú bíróság szerint a kárigény előterjesztésére nyitva álló ötéves elévülési idő 1997-ben megkezdődött, a forgalom esetleges folyamatos növekedése pedig nem teremt új jogalapot ugyanazon jogviszonyból származó újabb kárigény előterjesztésére. A felperes tudott a károsodást előidéző körülményekről, és a bekövetkezett kárról is, így nem volt akadályozva igénye elévülési időn belüli előterjesztésében; egyébként a Legfelsőbb Bíróság PK 51. számú állásfoglalása értelmében a kártérítési követelés elévülése akkor is a követelés esedékességétől kezdődne, ha a károsult a kárról később szerzett volna tudomást. A felperes az elévülést megszakító egyetlen körülményt sem tudott bizonyítani, ezért a bíróság – az I. rendű alperes elévülési kifogását alaposnak találva – a keresetét elutasította.

- [6] Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, kérve igénye tulajdoni igényként történő elbírálását és a keresetének helyt adó határozat meghozatalát, hivatkozva e körben több európai uniós jogforrásra és kúriai ítéletre is; a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék azonban 41.Pf.631.365/2018/5. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. Megállapította, hogy az igény, akár kártérítési, akár kártalanítási igény, relatív szerkezetű jogviszonyból származik, és az kötelmi jogi igényként bírálendő el. Mint ilyen, vonatkozik rá az elévülési határidő; az elévülés pedig kétségtelenül bekövetkezett, annak megszakadását a felperes bizonyítani nem tudta, ezért további, a kár bekövetkeztével kapcsolatos érdemi bizonyításnak nincs helye. A felperes által hivatkozott uniós jogforrásokkal, illetve európai uniós bírósági ítéletekkel kapcsolatban megállapította, hogy azok versenyjogi tárgyúak, konkrétan a határokon átnyúló vállalkozások közötti összefonódásokkal kapcsolatos rendelkezéseket tartalmaznak, ezért jelen ügyben relevanciával nem rendelkeznek, csakúgy, mint a Kúria (illetve a Legfelsőbb Bíróság) felperes által hivatkozott, lízingszerződésekkel kapcsolatos jogviták alapján született ítéletei. Összességében a törvényszék szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azt a döntéshez szükséges módon teljes körűen feltárta, és abból okszerű következtetést vont le. Mivel a kárigény valóban kötelmi jogi igény, melynek e jellegét nem érinti, hogy az akár jogellenesen, akár jogszerűen okozott kár egy ingatlannal kapcsolatos, és amely igény valóban elévült, ezért az elsőfokú bíróság helyesen járt el akkor is, amikor az elévülésre tekintettel a kérelmet tovább érdemben nem vizsgálta.
- [7] 3. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben, illetve az ezt követően – az Alkotmánybíróság főtítkárának hiánypótlási felhívására benyújtott indítvány-kiegészítésében – kérte mind a Pesti Központi Kerületi Bíróság 37.P.92.271/2016/27. számú ítélete, mind a Fővárosi Törvényszék 41.Pf.631.365/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok szerinte ellentétesek az Alaptörvény II. cikkével, V. cikkével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével; továbbá kérte a „végrehajtás felfüggesztését”.
- [8] A II. cikk szerinti, az emberi méltóság sérthetlenségét deklaráló rendelkezés az indítvány indokolása szerint azért sérült, mert a támadott bírósági „határozatok [...] nem döntöttek minden kereseti kérelemről”, vagyis az elévülés miatt nem bírálták el érdemben az indítványozó tulajdoni igényként előterjesztett kereseti kérelmét, és „az elévülhetetlen tulajdoni igényt elévültnek minősítették”. Az V. cikkel (a megtámadottnak a személye, illetve a tulajdona ellen intézett vagy az ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához való joggal), valamint a XIII. cikk (1) bekezdésével (a tulajdonhoz való joggal) kapcsolatos együttes indítványozói indokolás értelmében az indítványozó azt sérelmezi, hogy a tulajdonelvonás, illetve a tulajdon részjogosultságaként önálló alkotmányos védelemben részesített használati jogának korlátozása esetében a bírósági döntések nem érvényesítették az alkotmányos értékgarancia követelményét, és nem ítélték meg számára a kárával arányos mértékű kompenzációt.
- [9] A XV. cikk (1) bekezdésének, vagyis a törvény előtti egyenlőség követelményének sérelmét az indítványozó szintén abban látja, hogy a régi Ptk.-nak az általa a kereseti kérelmében, valamint a fellebbezésében hivatkozott egyes rendelkezéseit „a bíróság nem az Alaptörvénnyel összhangban alkalmazta [...] akkor, amikor érdemben nem vizsgálta a tulajdonjog[i] sérelem megtörténtét és az arányos kompenzáció feltételeit”. Összességében az indítványozó három pontban foglalta össze a diszkriminációtilalommal kapcsolatos érvelését; eszerint „jelen esetben a bíróságok azzal sértették meg a felhívott alapjogot, hogy a tulajdoni igényt a jogszabállyal ellentétesen elévültnek tekintették; a perbeli ingatlan környezetében az autópálya megépítésével megszüntették a ko-

rábban évtizedek óta fennálló csendes kertvárosi jelleget, amely az ingatlan használati korlátozását jelenti; indokolatlanul az értékcompenzációt mellőzték a jogsérelem nyilvánvaló megtörténte ellenére”.

- [10] A XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban az indítványozó érvelésének lényege, hogy egyrészt a bíróságoknak „gondosan kell eljárniuk”, amely azért nem valósult meg, mert a bíróság a felperes indítványozó által a bírósági eljárásban „felhívott [...] jogi érveket [...] nem vizsgálta meg megfelelően és azokat nem a saját céljuknak megfelelően értelmezte”, illetve „a bíróság az indítványozók részéről előterjesztett és az ügy szempontjából releváns jogi hivatkozásokat és észrevételeket nem tárgyalta érdemben, így az eljárás a kérelmező részéről nem lehetett hatékony”; másrészt érvelése szerint a „független és pártatlan törvényes bíróhoz való fordulás joga” azért sérült, mert a bíróság a felperesnek a „tulajdoni-használati jog korlátozása miatt kompenzáció teljes összegére irányuló jogos érdekét elutasította”; harmadrészt a tisztességes tárgyaláshoz való jogának sérelme azért következett be, „mert nem történt meg az érdemi döntés a tulajdonjog sérelme miatt benyújtott kártalanítás kérdésében”; negyedrészt pedig az „ítéletek nem indokolták meg, hogy milyen tényekre és bizonyítékokra alapozták a tulajdoni sérelemmel kapcsolatos elutasításokat”. Mindemellett az indítványozó sérelmezte azt is – annak tényleges megtörténtének bármiféle bizonyítása vagy akár csak valószínűsítése nélkül –, hogy az ügyek „kézi szignálása” alaptörvény-ellenes, és a „kontrollálatlan átszignálások általános alkalmazása miatt jelenleg is fennáll az »irányított« szignálás lehetősége, amely kétessé teheti a pártatlan ítélezést”. Végül a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogának sérelmével kapcsolatban az indítványozó újfent arra hivatkozik, hogy másodfokon „nem történt meg az I. fokú ítélet és a kereseti kérelem részletes és kellő mélységű analízisa a tulajdonjogi sérelem tekintetében”.
- [11] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [12] Az Alaptörvény felhívott cikkei és az állított sérelmek között egyrészt nincs releváns, alkotmányjogilag értékelhető összefüggés; az indítvány sem a II. cikk, sem az V. cikk, sem a XV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem tartalmaz érdemi indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, vagyis a panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt feltételnek. Továbbá az indítványozó minden, általa felhívott alaptörvényi rendelkezés körében valójában pusztán a bírósági ítéletekkel történő egyet nem értését fejezi ki. Összességében az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírói döntések alapjául szolgáló jogértelmezést, valamint a bíróságok által megállapított tényállást támadja, így lényegében azt sérelmezi, hogy kereseti kérelmét a bíróságok nem tulajdoni, hanem kötelmi jogi igényként bírálták el, és elévülésre tekintettel azt érdemben nem vizsgálták. A panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz; az indítvány a bírósági döntések tartalmi kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéstről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek sem. A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [13] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 37.P.92.271/2016/27. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 41.Pf.631.365/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. §

(2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította. A visszautasításra tekintettel a „végrehajtás felfüggesztése” iránti kérelemről az Alkotmánybíróságnak nem kellett külön döntenie.

Budapest, 2019. február 26.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1195/2018.

